เลขที่ ๖๑

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การจัดตั้งศูนย์ผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษอาหารใบไม้และกิ่งไม้

จัดทำโดย นายสมคิด ศรีเชียงขวาง
ตำแหน่ง เจ้าพนักงานการเกษตรชำนาญงาน
สังกัด ฝ่ายรักษาความสะอาด สำนักงานเขตสาทร

รายงานฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรนักบริหารมหานคร ระดับต้น รุ่นที่ ๒๕
สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙

๑. ชื่อเรื่อง การจัดตั้งศูนย์ผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษอาหารใบไม้และกิ่งไม้

๒. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรุงเทพมหานคร มีประชากร ๕.๖๗ ล้านคน (ตามหลักฐานงานทะเบียนราษฎร์ ปี ๒๕๕๕ และหากรวมประชากรแฝงแล้วคาดว่ากรุงเทพมหานครมีประชากร ประมาณ ๑๐ ล้านคน ในปีที่ผ่านมามีนักท่องเที่ยวจำนวนกว่า ๑๓ ล้านคน แรงงานต่างด้าวอีกกว่า ๑๒๐,๖๓๖ คน ส่งผลให้ปริมาณมูลฝอยเพิ่มสูงขึ้นถึง ๙,๙๐๐ ตัน/วัน เฉลี่ยแล้วคนกรุงเทพมหานครผลิตขยะมูลฝอย ๑.๓ กิโลกรัม ต่อคนต่อวัน ใช้บุคลากรในการเก็บขนมูลฝอยทั้งสิ้น ๑๐,๒๒๑ คน แบ่งเป็นพนักงานขับรถ ๒,๕๗๗ คน และพนักงานเก็บขนมูลฝอย ๗,๖๔๔ คน มีหน้าที่จัดการขยะของกรุงเทพมหานครทั้งหมดตั้งแต่การจัดเก็บรวบรวมจากถังขยะในที่สาธารณะและจากครัวเรือนทั้ง ๕๐ เขต หลังจากนั้นก็จะรวบรวมขยะทั้งหมดไปยังสถานีขนถ่ายมูลฝอย ซึ่งมีอยู่ ๓ แห่ง คือ สถานีขนถ่ายมูลฝอยสายไหม สถานีขนถ่ายมูลฝอยหนองแขม และสถานีขนถ่ายมูลฝอยอ่อนนุช และบริษัทเอกชนจะมารับมูลฝอยเหล่านี้ไปกำจัดต่อที่จังหวัดนครปฐม จังหวัดสมุทรปราการ และจังหวัดฉะเชิงเทรา ทำให้ฉะเชิงเทรากลายเป็นจังหวัดที่เกิดวิกฤติขยะและมีปัญหาเรื่องการลักรอบทิ้งขยะอย่างต่อเนื่อง สำหรับมูลฝอยจากครัวเรือนที่มีค่าธรรมเนียมเก็บขนมูลฝอยครัวเรือนละ ๒๐ บาทต่อเดือน ซึ่งปี ๒๕๕๖ มีจำนวนครัวเรือนในกรุงเทพมหานครประมาณ ๒.๑ ล้านหลังแต่สามารถเก็บค่าธรรมเนียมได้เพียงร้อยละ ๘๙ คิดเป็นเงิน ๔๕๕ ล้านบาท โดยมูลฝอยทั่วไปจากสถานีขนถ่ายมูลฝอยสายไหม และสถานีขนถ่ายมูลฝอยหนองแขม จะนำไปฝังกลบที่อำเภอกำแพงแสนจังหวัดนครปฐม ส่วนมูลฝอยทั่วไปที่สถานีขนถ่ายมูลฝอยอ่อนนุช จะนำไปฝังกลบที่อำเภอพนมสารครามจังหวัดฉะเชิงเทราสำหรับขยะมูลฝอยอินทรีย์ส่วนหนึ่ง สถานีขนถ่ายมูลฝอยออนนุชจะนำไปหมักทำปุ๋ยที่โรงงานหมักทำปุ๋ยออนนุช ส่วนมูลฝอยอันตรายทั้งหมดจะนำไปกำจัดในเตาเผามูลฝอยอันตรายจังหวัดสมุทรปราการส่วนขยะติดเชื้อ จะดำเนินการเก็บขนและกำจัดด้วยการเผาในเตาเผาที่ศูนย์กำจัดมูลฝอยอ่อนนุชซึ่งรองรับขยะติดเชื้อได้ ๓๐ ตันต่อวัน นำไปใช้ประโยชน์โดยการทำปุ๋ยหมัก ๑,๒๐๐ ตันต่อวัน ที่สถานีขนถ่ายมูลฝอยออนนุช มีปริมาณมูลฝอยเฉลี่ย ๓,๑๐๐ ตันต่อวัน สถานีขนถ่ายมูลฝอยสายไหมมีปริมาณมูลฝอยเฉลี่ย ๒,๐๐๐ ตันต่อวัน และสถานีขนถ่ายมูลฝอยหนองแขมมีปริมาณมูลฝอยเฉลี่ย ๓,๖๐๐ ตันต่อวัน สำหรับค่าใช้จ่ายในการกำจัดมูลฝอยคิดราคาตามประเภทมูลฝอยคือ มูลฝอยทั่วไปมีค่ากำจัดประมาณ ๖๐๐ บาทต่อตัน มูลฝอยติดเชื้อมีค่ากำจัดประมาณ ๙,๗๐๐ บาทต่อตัน และมูลฝอยอันตรายมีค่ากำจัดประมาณ ๗,๐๐๐ บาทต่อตัน ค่าทำลายเฉลี่ยวันละ ๖,๐๐๐ ล้านบาท จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่ากรุงเทพมหานครต้องใช้งบประมาณในการจัดการมูลฝอยเป็นจำนวนค่อนข้างสูงมาก โดยเฉพาะในพื้นที่ของสำนักงานเขตสาทร ซึ่งเป็นย่านที่เศรษฐกิจ มีผู้คนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากจึงมีขยะเพิ่มขึ้นทุกวันจนไม่สามารถกำจัดมูลฝอยได้ทันกับจำนวนที่มีขึ้นในแต่ละวัน ดังนั้นคัดแยกมูลฝอยและการนำมูลฝอยที่ยังสามารถแปรสภาพให้เกิดประโยชน์ขึ้นมาได้ น่าจะเป็นหนทางที่ช่วยทำให้จำนวนมูลฝอยลดลงและยังเป็นการประหยัดงบประมาณให้กรุงเทพมหานครอีกด้วย การจัดตั้งศูนย์ผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษอาหาร ใบไม้และกิ่งไม้ ของสำนักงานเขตสาทร ซึ่งเป็นอีกหนทางหนึ่งที่จะช่วยลดปริมาณขยะประเภท เศษอาหาร ใบไม้ และกิ่งไม้ ตามนโยบายของผู้บริหารราชการกรุงเทพมหานคร คือนโยบายมหานครปลอดภัย การบริหารจัดการขยะกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ และการจัดการขยะอย่างเหมาะสมเป็นวิธีที่จะช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะ

แนวคิดขยะคือทรัพยากรณ์เหลือใช้ ที่จะต้องนำกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและช่วยลดการใช้งบประมาณในการจัดเก็บมูลฝอยของสำนักงานเขตสาทรลงได้ พร้อมทั้งการฝึกอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่เขตสาทรและประชาชน เกี่ยวกับการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษอาหารใบไม้และกิ่งไม้ เพื่อให้ประชาชนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ อันจะส่งผลให้บรรลุวัตถุประสงค์เป็นการช่วยลดภาระในการกำจัดขยะของกรุงเทพมหานคร และประชาชนเกิดความพึงพอใจในการใช้ประโยชน์จากกปุ๋ยอินทรีย์จากเศษอาหาร ใบไม้และกิ่งไม้ อย่างมีคุณภาพของสำนักงานเขตสาทร

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อกำจัดและลดปริมาณมูลฝอยประเภทเศษอาหาร ใบไม้ และกิ่งไม้

๓.๒ เพื่อให้มีปุ๋ยอินทรีย์ไว้ใช้ในพื้นที่เขตสาทรและส่วนที่เหลือนำไปแจกจ่ายให้กับประชาชนและหน่วยงานต่างๆที่สนใจ

๓.๓ ส่งเสริมให้ข้าราชการและบุคลากรเข้าใจและรู้จักวิธีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษอาหาร กิ่งไม้ใบ และใบไม้ไว้ใช้

๓.๔ ประหยัดงบประมาณ ทรัพยากรธรรมชาติ และรักษาสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น

๔. เป้าหมาย

๔.๑ จัดตั้งศูนย์ผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษอาหาร กิ่งไม้ใบไม้และวัชพืช ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑๕๐ มิลลิเมตร พร้อมระบบยกเทกิ่งไม้อัตโนมัติ และโรงเรือนเครื่องย่อยกิ่งไม้ขนาดความกว้าง ๓.๕เมตร ยาว ๔.๕เมตร สูง ๕ เมตร มีพื้นที่เพื่อหมักปุ๋ย ไม่น้อยกว่า ๑ ไร่ จำนวนหนึ่งแห่ง มีกำลังการผลิตปุ๋ย ๒-๔ ตันต่อวัน ในพื้นที่เขตสาทร

๔.๒ จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตปุ๋ยอินย์ที่จากกิ่งไม้ใบไม้และวัชพืชแก่เจ้าหน้าที่เขตสาทร ๑๐ ฝ่าย ฝ่ายละ ๒ คน เป็นจำนวน ๒๐ คน คนงานกวาด ๕ คน คนงานเก็บขน ๕ คน คนงานสวน ๑๐ คน รวมทั้งสิ้น จำนวน ๖๐ คน และประชาชนทั่วไป กรรมการชุมชน ๔๐ คน ผู้ประกอบการ ๒๐ คน รวมประชาชนทั้งสิ้น ๖๐ คน

๕. ความรู้ที่นำมาใช้ในการจัดทำรายงาน

๕.๑ การวิเคราะห์ SWOT หรือการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ หรือการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกขององค์กร ของอัลเบิร์ต ฮัมฟรี(Albert Humphrey)
โดยได้ทำการวิเคราะห์องค์กร ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกต่อการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษอาหารใบไม้และกิ่งไม้ ได้ดังนี้

จุดแข็ง (Strength)	จุดอ่อน (Weakness)
- บุคลากรของฝ่ายรักษาความสะอาดสำนักงานเขตสาทร มีความไฝ่รู้ในการกำจัดมูลฝอยประเภทเศษอาหาร ใบไม้ และกิ่งไม้ - เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ ในการผลิตมีพร้อม - บุคลากรของฝ่ายรักษาความสะอาดสำนักงาน	- งบประมาณในการกำจัดขยะมีจำนวนจำกัด - บุคลากร และประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่รู้วิธีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ - ปริมาณมูลฝอยประเภท เศษอาหาร ใบไม้ กิ่งไม้มีจำนวนมาก

เขตสาทรมีความกระตือรือร้นต่อการสนองนโยบายของผู้บริหาร และพร้อมยินดีที่จะดำเนินการผลักดันให้มีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ในพื้นที่เขตสาทร -เป็นไปตามนโยบายของผู้บริหารราชการกรุงเทพมหานคร	- ในขบวนการผลิตปุ๋ยทำให้กองปุ๋ยหมักมีกลิ่นอันไม่พึงประสงค์ เป็นที่น่ารังเกียจ จึงทำให้หาที่ตั้งได้ลำบาก โดยเฉพาะในที่ชุมชนในเขตสาทรซึ่งมีผู้คนอาศัยอยู่หนาแน่น
โอกาส (Opportunities)	**อุปสรรค (Threat)**
- ประชาชนมีความสนใจในการมีส่วนร่วมเพื่อการรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชนเมือง - เป็นนโยบายของรัฐบาลที่ให้ความสำคัญในการกำจัดขยะและถูกบรรจุไว้ในวาระแห่งชาติ	- จำนวนมูลฝอยประเภทเศษอาหาร ใบไม้ และกิ่งไม้ที่เกิดจากต้นไม้ ที่สำนักงานเขตสาทร และการไฟฟ้าทำการตัดแต่ง และต้นไม้ในบ้านเรือนของประชาชนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น - ไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในการการแยกขยะประเภทอาหาร ใบไม้ กิ่งไม้ให้ชัดเจนทำให้ยากต่อการกำจัด

จากตารางการวิเคราะห์ SWOT พบว่า

จุดแข็ง - บุคลากรของฝ่ายรักษาความสะอาดสำนักงานเขตสาทร มีความไฝ่รู้ในการกำจัดมูลฝอยประเภทเศษอาหาร ใบไม้ และกิ่งไม้ และ มีความกระตือรือร้นต่อการสนองนโยบายของผู้บริหารราชการกรุงเทพมหานคร

จุดอ่อน – งบประมาณในการกำจัดขยะมีจำนวนจำกัด บุคคลากร และประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ในวิธีการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนเนื่องจากในขบวนการผลิตมีกลิ่นอันไม่พึงประสงค์ และปรชาชนส่วนใหญ่ยังไม่สนใจที่จะแยกขยะประเภทเศษอาหาร กิ่งไม้ ใบไม้

โอกาส - ประชาชนมีความสนใจในการมีส่วนร่วมเพื่อการรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชนเมือง รัฐบาลให้ความสนใจและใส่ใจในเรื่องการกำจัดขยะ

อุปสรรค - จำนวนมูลฝอยประเภทเศษอาหาร ใบไม้ และกิ่งไม้ที่เกิดจากการตัดแต่งของสำนักงานเขตสาทร และการไฟฟ้า และต้นไม้ในบ้านเรือนของประชาชนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และไม่มีการแยกขยะประเภทเศษอาหารที่ชัดเจนทำให้ยากต่อการกำจัด

จากผลดังกล่าวข้างต้น ผู้จัดทำจึงได้นำความสนใจของประชาชน นโยบายของรัฐบาลที่ถือเป็นโอกาสในการดำเนินงานมาผนวกเข้ากับจุดแข็งของบุคลากรของฝ่ายรักษาความสะอาดที่มีความมุ่งมั่นที่มีต่อนโยบายของผู้บริหารราชการกรุงเทพมหานคร และยังไฝ่หาความรู้ในการผลิตปุ๋ยอินทรีเพื่อการกำจัดมูลฝอยประเภทเศษอาหาร ใบไม้ กิ่งไม้ให้ลดน้อยลง และหมดไปในที่สุด มาเป็นแนวทางเพื่อกำจัดอุปสรรคคือจำนวนมูลฝอยที่มีเพิ่มมากขึ้นส่งกลิ่นเหม็น กระต้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำจัดขยะมูลฝอย จึงได้เกิดขึ้นเป็นการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษอาหาร ใบไม้และกิ่งไม้สำหรับใช้ในการดูแลต้นไม้ของสำนักงานเขตสาทรและแจกให้ประชาชน เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมของชุมชนเอง

๕.๒ ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

William W. Reeder ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการปะทะสังสรรค์ทางสังคม ซึ่งรวมทั้งการมีส่วนร่วมของปุจเจกบุคคลและการมีส่วนร่วมของกลุ่ม

Peter Oakley and David Marsden กล่าวถึงความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนไปสัมพันธ์กับเรื่องการสร้างประชาธิปไตยทางการเมือง หรือมิฉนั้นก็เอาไปเกี่ยวพันกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม หรือการเติบโตตามคำว่า “พัฒนา”ชี้นำ หรือที่ใช้กันบ่อยๆคือ ในแง่ที่รัฐบาลจะเข้าไปกับสภาพของการ “มีส่วนร่วม”ที่รัฐบาลใช้

ยุววัฒน์ วุฒิเมธี กล่าวว่าการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆอันมีผลกระทบถึงตัวประชาชน

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ กล่าวว่าการมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ ของบุคคลหนึ่งใสนสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน การสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งรูปแบบส่วนบุคคล กลุ่มชนสมาคม มูลนิธิ และองค์การอาสาสมัครรูปแบบต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องรวมกัน

ปรัชญา เวสารัชช์ ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องโดยการใช้ความพยายามหรือใช้ทรัพยากรบางอย่างส่วนตน ในกิจกรรมซึ่งมุ่งสู่การพัฒนาของชุมชน โดยการมีส่วนร่วมต้องมีองค์ประกอบดังนี้

๑. ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา
๒. ผู้เข้าร่วมได้ใช้ความพยายามบางอย่างส่วนตัว เช่น การคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน หรือทรัพยากรบางอย่าง เช่น เงิน และวัสดุในการพัฒนา

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง พฤติกรรมอันกอรปด้วยการร่วมและสมยอมตามพฤติกรรมที่คาดหวังของกลุ่มทางการและไม่ใช่ทางการ หรือในความหมายก็คือ การที่ประชาชนก่อให้เกิดสิ่งต่างๆร่วมกันนั่นเอง

พรชัย รัศมีแพทย์ ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ ดังนี้

๑. ความหมายอย่างกว้าง การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของประเทศ และการบริหารประเทศ โดยผ่านกระบวนการทางการเมือง เช่น การเป็นผู้บริหารพรรคการเมือง การเป็นสมาชิคพรรคการเมือง การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเป็นรัฐมนตรี การเป็นคณะรัฐมนตรี เป็นต้น รวมถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่น และการเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นด้วย
๒. ความหมายอย่างแคบ การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปช่วยสนับสนุนงานซึ่งเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยการกระทำภายในกรอบของกฎหมายหรือนโยบายของรัฐ

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วม ว่าเป็นการเข้าร่วมอย่างแข็งขันและเต็มที่ของบุคคล ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกขั้นตอนของโครางการหรืองานพัฒนาชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การมีส่วนร่วมในอำนาจการตัดสินใจและหน้าที่ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมเป็นเครื่องประกันว่า สิ่งที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องการมากที่สุดนั้น จักได้รับการตอบสนองและทำให้ความเป็นไปได้มากขึ้นกว่าผู้เข้าร่วมทักคนจะได้รับประโยชน์เสมอกันไป

ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ ได้สรุปวาระการประชุมเรื่อง การสรุปมติข้อเสนอแนะจากการประชุมว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนว่า คือ การที่ปราะชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนเอง ในการจัดการและควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากร ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคมเพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม ตามความจำเป้นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคม ในการมีส่วนร่วม ประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปแบบการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตนเองอย่างเป็นตัวของตัวเอง

Matthias Stiefel และ Andrew Pearse ได้เสนอมุมมองของการมีส่วนร่วมใน ๕ มิติ คือ

๑. การมีส่วนร่วมเป็นการประจันหน้า คือ เป็นการสะท้อนการแจกแจงแบ่งสรรอำนาจในการตัดสินใจที่ผิดไปจากเดิม จึงอาจเป็นการประจันหน้าระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มสังคม กลุ่มชนชั้นต่างๆ กับหน่วยงานที่ตั้งขึ้นอย่างมั่นคงแล้ว และไม่ยอมเปลี่ยนแปลง ซึ่งหมายถึงหน่วยงานทางราชการ
๒. การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องของกลุ่มและขบวนการในการเข้ากลุ่ม ซึ่งหมายถึงหน่วยงานของราชการ
๓. การมีส่วนร่วมเป็นประสบมการณ์เฉพาะบุคคล จากคำนิยามการมีส่วนร่วมเรื่องพฤติกรรมกลุ่ม แต่ขณะเดียวกัน การตัดสินใจเข้าร่วมเป็นเรื่องเฉพาะบุคคล
๔. การมีส่วนร่วมเป็นโครางการ ในวงราชการหรือองค์กรการระหว่างประเทศ การมีส่วนร่วมของประชาชนจะมุ่งไปที่โครางการซึ่งถูกกำหนดขึ้น เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเฉพาะด้านและมุ่งให้ผู้ได้รับประโยชน์มีส่วนร่วมในบางระดับ แต่จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับลักษณะของโครงการ
๕. การมีส่วนร่วมเป็นนโยบายตามความหมายกว้าง เป็นการมองการมีส่วนร่วมเป็นเรื่องเดียวกับการเป็นประชาธิปไตย คือ การยอมรับให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย

เดช กาญจนางกูร ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า เป็นการแบ่งงานกันทำตามบทบาทและหน้าที่ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งจะต้องมรการบูรณาการในด้านความรู้ ความคิด และความเข้าใจให้ถูกต้องตรงกัน เพื่อทำให้ผู้มีส่วนร่วมปฏิบัติงานหรือกระทำกิจกรรมต่างๆของโครางการให้ประสานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเป็นจังหวะเดียวกัน จึงจะทำให้การปฏิบัติร่วมกันสัมฤทธิ์ผลอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุดตามที่ผู้มีส่วนร่วมทุกคนปรารถนา

โดยสรุปแล้ว คำว่า “การมีส่วนร่วม”หรือ “Participation”เป็นคำที่หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับล่างของสังคม ซึ่งแต่เดิมไม่เคยมีสิทธิ์มีเสียงในการกำหนด
ชะตาชีวิตของตนเอง มิใช่เป็นผู้ถูกกระทำแต่ฝ่ายเดียว

๖. กรอบแนวทางการดำเนินการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

การดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย ประเภทย่อยสลายได้ที่มีจำนวนมากขึ้นทุกวัน จากเศษอาหาร ผักผลไม้ในตลาดและสถานประกอบการ และวัชพืช กิ่งไม้ ใบไม้ ที่เกิดจากการตัดแต่งกิ่งไม้ของเขตสาทร ร่วมกับการไฟฟ้า

กรอบแนวทางการดำเนินการมีแนวทางดังนี้

๖.๑ แนวทางการจัดสร้างศูนย์ผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษอาหารและกิ่งไม้ใบไม้

- ตรวจสอบสถานที่ก่อสร้าง โดยจะต้องห่างไกลที่ชุมชนพอสมควร เพื่อป้องกันมิให้กลิ่นรบกวนผู้ที่อยู่ใกล้บริเวณผลิตปุ๋ยจะต้องกว้างขวางพอสมควร (ในที่นี้สำนักงานเขตสาทรใช้พื้นที่ของ (ส.พัน ๑ รอ.) กรมการทหารสื่อสารที่ ๑ รักษาพระองค์ แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร ซึ่งมีพื้นที่กว้างพอให้ใช้ได้ถึง ๒ ไร่
- ขนาดของเครื่องบดย่อยกิ่งไม้ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางไม่เกิน ๑๕๐ มิลลิเมตร พร้อมระบบยกเทและอุปกรณ์จำนวน ๒ เครื่อง มีขนาด กว้าง ๓.๕ เมตร ยาว ๔.๕ เมตร สูง ๕ เมตร
- วัตถุดิบที่มีได้จากการตัดแต่งกิ่งไม้ของสำนักงานเขตสาทร วันละ ๒ - ๔ ตัน และจากการเก็บขนประเภทเปลือกผลไม้ , ผักสด , เศษอาหาร วันละ ๒ ตัน จากตลาดสดในพื้นที่เขตสาทร

๖.๑.๑ ตรวจสอบหาที่ดินวัสดุอุปกรณ์ โรงเรือนและงบประมาณ ที่จะใช้ในการจัดสร้าง

๖.๑.๒ ร่างโครงการจัดทำแผนการดำเนินงาน

๖.๑.๓ แต่งตั้งคณะทำงาน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

๑)ผู้อำนวยการเขตสาทร	เป็นประธาน
๒)ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตสาทร	เป็นรองประธาน
๓)หัวหน้าฝ่ายเทศกิจ	เป็นคณะทำงาน
๔)หัวหน้าฝ่ายโยธา	เป็นคณะทำงาน
๕)หัวหน้าฝ่ายปกครอง	เป็นคณะทำงาน
๖)หัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชน	เป็นคณะทำงาน
๗)หัวหน้าฝ่ายสิ่งแวดล้อม	เป็นคณะทำงาน

๘)หัวหน้าฝ่ายการคลัง เป็นคณะทำงาน

๙)หัวหน้าฝ่ายทะเบียน เป็นคณะทำงาน

๑๐)ผู้กำกับสถานีตำรวจนครบาลทุ่งมหาเมฆ เป็นคณะทำงาน

๑๑)ผู้กำกับสถานีตำรวจนครบาลยานนาว เป็นคณะทำงาน

๑๒)ผู้บังคับการทหารสื่อสาร รักษาพระองค์(ส.พัน.๑ รอ) เป็นคณะทำงาน

๑๓)หัวหน้าฝ่ายรักษาความสะอาด เป็นคณะทำงานและเลขานุการ

- นายสมคิด ศรีเชียงขวาง ตำแหน่งเจ้าพนักงานการเกษตรชำนาญงาน เป็นคณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
- นายวันชัย พิมทอง ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่งานรักษาความสะอาดชำนาญงา เป็นคณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
- เจ้าหน้าที่ฝ่ายรักษาความสะอาดทุกคน เป็นผู้ปฏิบัติงาน

๑)ฝ่ายรักษาความสะอาด เป็นเจ้าของเรื่อง ประสานงาน การจัดทำแผนดำเนินงาน กำหนดวัน เวลา สถานที่ดำเนินการ จัดหาสถานที่ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ในการดำเนินการจัดหาวิทยากร เพื่อบรรยายเรื่องความรู้เกี่ยวกับการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษอาหาร กิ่งไม้ และใบไม้

๒)ฝ่ายพัฒนาชุมชน เป็นผู้ประสารกับชุมชนจัดหาผู้ที่จะเข้าร่วมฟังการอบรม

๓) ฝ่ายสิ่งแวดล้อม เป็นผู้ประสานกับผู้ประกอบการ ในการจัดหาและส่งคนที่จะเข้าร่วมอบรม

๔) กรมการทหารสื่อสารรักษาพระองค์(ส.พัน๑ รอ.) เป็นผู้เอื้อเฟื้อสถานที่ในการดำเนินการ

๕) ฝ่ายเทศกิจ มีหน้าที่ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ค้าแยกขยะประเภทเศษอาหารผักและผลไม้

๖.๒ การจัดฝึกอบรมให้ความรู้ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษอาหาร กิ่งไม้ ใบไม้

๑) สำรวจกลุ่มเป้าหมายในการเข้ารับฟังการอบรมของบุคลากรสำนักงานเขตสาทรและชุมชนในพื้นที่เขตสาทร

๒) จัดทำแผนและโครงการรวมทั้งกำหนดการจัดฝึกอบรม

๓) ทำหนังสือเชิญผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมการฝึกอบรม ได้แก่ ผู้อำนวยการเขตสาทร ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตสาทร หัวหน้าฝ่ายทุกฝ่าย ผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลทุ่งมหาเมฆ ผู้กำกับการสถานีตำรวจนครบาลยานนาวา ผู้บังคับการทหารสื่อสารที่ ๑ รักษาพระองค์ (ส.พัน ๑ รอ.) และที่สำคัญวิทยากรการบรรยายเกี่ยวกับปุ๋ยอินทรีย์จากเศษอาหาร ใบไม้ และกิ่งไม้

๔) จัดสถานที่ฝึกอบรมพร้อมเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกอบรม โดยใช้สถานที่ห้องประชุมสำนักงานเขตสาทรชั้น ๙

๗. ระยะเวลาการดำเนินการตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๘ – มิถุนายน ๒๕๕๙

ที่	การดำเนินการ	เดือน								
		ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.
๗.๑	ศึกษาปัญหาจากการดำเนินงานที่ผ่านมา	↔								
	- สำรวจปริมาณมูลฝอยประเภทเศษอาหาร ใบไม้ และกิ่งไม้	↔								
	- สำรวจงบประมาณในการกำจัดมูลฝอยประเภทเศษอาหาร ฯ	↔								
๗.๒	ศึกษาข้อมูลจากการวิเคราะห์ SWOT	↔								
๗.๓	ศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน	↔								
	- ศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมว่าวิธีการใดที่จะสามารถทำให้เกิดการมีส่วนร่วมให้ได้ประโยชน์ร่วมกันและเกิดความพึงพอใจต่อประชาชนมากที่สุด	↔								
๗.๔	ประชาสัมพันธ์การดำเนินการแก่เจ้าหน้าที่และประชาชน		↔							
๗.๕	จัดหาวิทยากรในการสาธิตการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษอาหารใบไม้และกิ่งไม้ให้แก่เจ้าหน้าที่และประชาชน		↔							
๗.๖	ให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษอาหารใบไม้และกิ่งไม้			↔						
๗.๗	ให้ความรู้แก่ประชาชนในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษอาหารใบไม้และกิ่งไม้			↔						
๗.๘	ผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษอาหารใบไม้และกิ่งไม้สำหรับใช้ในการดูแลต้นไม้ของสำนักงานเขตสาทรและแจกให้ประชาชน				←———	———	———→			

ที่	การดำเนินการ	เดือน								
		ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.
๗.๙	สำรวจความพึงพอใจของประชาชนในการดำเนินงาน							↔		
๗.๑๐	สรุป ประเมินผลและรายงานการดำเนินงาน								↔	

๘. งบประมาณ

-ไม่ขอจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมและให้ใช้วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ บุคลากร ที่มีอยู่

-ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมข้าราชการและลูกจ้างเขตสาทร ๖๐ คน และประชาชนจากชุมชนและผู้ประกอบการ จำนวน ๖๐ คน รวมทั้งหมด ๑๒๐ คน ใช้งบประมาณในการฝึกอบรมจำนวนเงิน ๒๐,๐๐๐.- บาท (สองหมื่นบาทถ้วน) โดยการขอสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกในพื้นที่เขตสาทร (CSR)

๘.๑ ค่าวัสดุอุปกรณ์และเครื่องยนต์ เช่นรถบดย่อยกิ่งไม้ เครื่องบดย่อยกิ่งไม้ รถบรรทุก รถเท็คเตอร์ เป็นต้น ใช้สำหรับผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษอาหารใบไม้และกิ่งไม้

๘.๒ ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมให้ความรู้ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษอาหารใบไม้และกิ่งไม้สำหรับเจ้าหน้าที่และประชาชน

๘.๓ งบประมาณในการประชาสัมพันธ์การดำเนินการ

๙. แนวทางการติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผล สอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ดังนี้

เป้าหมาย/วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด (KPI)	วิธีการ/เครื่องมือ
<u>เป้าหมาย (Output)</u> ๑. จัดตั้งศูนย์ผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษอาหาร ใบไม้และกิ่งไม้ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑๕๐ มิลลิเมตร ขนาดโรงเรียน กว้าง ๓.๕ เมตร ยาว ๔.๕ เมตร สูง ๕ เมตร จำนวน ๑ หลัง ในพื้นที่ ๑ ไร่ ใน ส.พัน๑ รอ.	- ได้จัดตั้งศูนย์ผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษอาหารใบไม้และกิ่งไม้ได้ภายในเดือนมีนาคม - ผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษอาหารใบไม้และกิ่งไม้ ไม่น้อยกว่าวันละ ๑ - ๒ ตัน	- แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้ประโยชน์จากการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษอาหารใบไม้และกิ่งไม้ของสำนักงานเขตสาทร
๒ ให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่และประชาชน ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษอาหาร ใบไม้	- ร้อยละ ๘๐ ของบุคลากรสำนักงานเขตสาทรและประชาชนในชุมชน ผู้เข้ารับการฝึกอบรม	- โดยการให้ทำแบบทดสอบบุคลากรสำนักงานเขตสาทรและประชาชนในชุมชนที่ได้รับ

เป้าหมาย/วัตถุประสงค์	ตัวชี้วัด (KPI)	วิธีการ/เครื่องมือ
จำนวน ๑๒๐ คน	มีความรู้ ความเข้าใจและผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษอาหารใบไม้และกิ่งไม้ได้	การอบรม หลังการอบรม - โดยการติดตามประเมินผลจากการตรวจเยี่ยมชุมชนที่ได้รับการอบรมถึงความคืบหน้าในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ หลังการอบรม
<u>วัตถุประสงค์ (Outcome)</u> ๑. เพื่อลดปริมาณมูลฝอยประเภทเศษอาหาร ใบไม้ และกิ่งไม้	- จำนวนปริมาณมูลฝอยประเภทเศษอาหาร ใบไม้ และกิ่งไม้ที่นำไปกำจัดลดลงจากปีประมาณที่ผ่านมา ร้อยละ ๒๐	- รายงานปริมาณการกำจัดมูลฝอยประเภทเศษอาหาร ใบไม้และกิ่งไม้

๑๐. ข้อเสนอแนะ

๑. การบริหารจัดการขยะกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ และการจัดการขยะอย่างเหมาะสมเป็นวิธีที่จะช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะแนวคิดขยะคือทรัพยากรเหลือใช้ที่ต้องนำกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด แต่ขยะจะเป็นทรัพยากรณ์ที่มีคุณค่าได้ต้องเริ่มจากตัวเราด้วยการลดและแยกขยะที่แหล่งกำเหนิด ไม่ว่าจะเป็นที่บ้าน ที่ทำงาน โรงเรียนประการสำคัญจะต้องมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อลดปริมาณขยะในชุมชนให้น้อยลง เน้นการนำขยะไปใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการรีไซเคิล คัดแยกขยะชีวภาพ การผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากเศษอาหาร ใบไม้และกิ่งไม้

๒. มีการขยายผลให้เกิดการดำเนินการมากขึ้น รวมถึงประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อช่วยให้ชุมชนของตนเองเกิดการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น สำนักงานเขตสาทรเป็นเขตนำร่องในการดำเนินการอย่างต่อเนื่องให้เป็นรูปธรรมให้มากขึ้น เพื่อกระตุ้นให้บุคลากรในสำนักงานเขตสาทรและประชาชนในชุมชนได้ตระหนักถึงการลดปริมาณขยะอย่างเห็นผลชัดเจน

๓. เมื่อได้ผลดีควรมีการขยายผลโดยการเผยแพร่ ผลักดันให้สำนักงานเขตอื่น ๆ อีก ๔๙ เขต ได้ดำเนินการตามแบบอย่างของสำนักงานเขตต่อไป